

INGELICHT

Informatiemagazine voor de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
Januari 2005 - Nr 1

Defensie

**FNIC met eigen
boogtent in
Phol-e Khomri**

colofon

INGELICHT wordt uitgeven onder verantwoordelijkheid van de directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD).

Eindredactie:

M.A.M. Bemelmans-Oonincx

Redactie:

Wim Bartelds

Redactieadres:

MIVD/Bureau Communicatie

Postbus 200701

2500 ES Den Haag

E-mailadres:

M.Bemelmans-Oonincx@co.dnet.

mindef.nl

Fotografie: MIVD

Vormgeving: Theo Olsthoorn en

Kommer de Heer

Druk en lithografie:

UnitedGraphics

Oplage: 1.000 expl.

Deadlines INGELICHT

Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data:

Inleveren kopij	31 januari	Verschijnings datum	3 maart
--------------------	------------	------------------------	---------

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

Omslag: Inzet in Baghlan,
Afghanistan.

Foto: Hennie Keeris

I N H O U D S O P G A V E

4 Analistenopleiding MIVD van start

6 Reorganisatie Afdeling Analyse & Rapportage

8 Project NSO

10 Voortgang reorganisatie MIVD

12 Directeur MIVD op bezoek in Irak

13 Rubriek Veiligheidszaken

14 Rapport Commissie Havermans

16 Reorganisatie Afdeling Contra- Inlichtingen en Veiligheid

20 Network Enabled Capabilities

22 Klassiekers op (Contra) Inlichtingengebied

24 Groeten uit Baghlan

We gaan een druk jaar tegemoet

Wanneer u deze column leest, is het nieuwe jaar al weer enkele weken oud. Toch wens ik iedereen en allen die u dierbaar zijn alsnog een gelukkig en gezond 2005 toe. Een jaarwisseling is een moment om even kort stil te staan bij wat het afgelopen jaar gerealiseerd is. En om vast te stellen wat we het komende jaar denken te gaan doen.

Het jaar 2004 is voor de MIVD een goed jaar geweest. Onze talloze rapportages over de ontwikkelingen op velerlei gebied zijn door onze klanten zeker gewaardeerd. Dit geldt ook voor de ondersteuning met MIVD-personeel van de Nederlandse troepen die deelnemen aan crisisbeheersingsoperaties in diverse delen van de wereld. We zijn als dienst niet doorlopend in het nieuws geweest. Maar waar dat wel gebeurde, was dat doorgaans op een positieve wijze. Om dit alles te bereiken is er door u allen in 2004 veel werk verzet. En daarvoor wil ik u mijn dank en waardering overbrengen.

Aan het begin van het jaar is het goed om vooruit te kijken: wat staat ons te wachten. Het antwoord op deze vraag is betrekkelijk eenvoudig. De MIVD zal zich in 2005 wederom voor een groot aantal uitdagingen geplaagd zien. Ik zal dit aan de hand van wat voorbeelden toelichten:

de reorganisatie van de MIVD vordert gestaag. De orgaan- en functiebeschrijvingen zijn inmiddels gereed. Nu volgt het formele goedkeuringstraject. Zodra dit traject is afgesloten, gaan we over tot de vulling van de organisatie en zullen allerlei verhuizingen plaatsvinden. Eind 2005 moet dit allemaal gerealiseerd zijn;

de oprichting van de Nationale Sigint Organisatie (NSO) is weer een stuk dichterbij gekomen. Voor wat betreft de locatie van de benodigde extra schotelcapaciteit voor satellietinterceptie lijkt een keuze voor Burum voor de hand te liggen. De aanvraag voor een bouwvergunning voor schotels is ingediend. Zoutkamp blijft een alternatief zolang er geen definitieve toestemming is om in Burum te bouwen. De NSO zal zich in eerste instantie richten op de interceptie van satellietverkeer voor de AIVD en de MIVD. Over eventuele andere taken voor de NSO wordt nog overlegd met de AIVD. Het streven is de NSO deze zomer op te richten;

in 2005 moeten we de basis leggen voor een ongestoorde voortgang van het belangrijkste proces van onze dienst: de productie van inlichtingen. Dit proces moet kunnen rekenen op een goede en geautomatiseerde ondersteuning. Hiertoe zal met voorrang een zogenoemd Content Management Systeem worden ingevoerd.

Dit zijn slechts enkele van vele voorbeelden.

Voor de MIVD zal 2005 een druk jaar worden. De Inlichtingen- en Veiligheidsbehoefte Defensie (IVD) geeft aan welke producten onze klanten in 2005 van ons verwachten op het gebied van (contra)inlichtingen en veiligheid.

Vastgesteld kan worden dat het aantal onderwerpen (landen, regio's en thema's) ten opzichte van 2004 is uitgebreid. Dus meer werk. De inlichtingenverzamelcapaciteit van de uitgezonden eenheden dient te worden versterkt met analisten van de MIVD. Dus meer uitgezonden MIVD-ers. De samenwerking tussen de AIVD en de MIVD moet worden vastgelegd in een convenant en worden uitgewerkt in plannen van aanpak. De actiepunten uit het Verbeterplan Bedrijfsvoering zijn belegd in functiebeschrijvingen en procedures. De verbeterpunten moeten in 2005 worden uitgevoerd en tot resultaat leiden. Personeelszorg zal een aandachtspunt moeten blijven voor het lijnmanagement van onze hele organisatie. De positie van de MIVD binnen de Bestuursstaf Defensie moet duidelijk worden vastgesteld. De eventuele uitbreiding van onze dienst als gevolg van de intensivering van terrorismebestrijding

moet worden vastgesteld en in 2005 worden gerealiseerd. Kortom: volop uitdagingen.

Zoals gezegd zal 2005 wederom geen rustig jaar worden. We hebben de afgelopen jaren met ons allen hard gewerkt om van de MIVD een professionele organisatie te maken. Daarin zijn we succesvol geweest. Zowel binnen als buiten Defensie is er respect en waardering voor onze dienst. Ik heb er dan ook alle vertrouwen in dat wij gezamenlijk ook van 2005 een voor de MIVD succesvol jaar kunnen maken. ●

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'B' followed by a series of loops and a long horizontal stroke.

B. Dedden
Generaal-majoor

ANALISTENOPLEIDING

De eerste module van de nieuwe MIVD opleiding tot inlichtingen analist is zojuist afgesloten. De cursus werd gevolgd door acht medewerkers van de MIVD en een buitenlandse deelnemer, en werd gegeven door Henk Wevers.

Wevers is het afgelopen jaar door de MIVD aangesteld om de analistenopleiding op te zetten. "In totaal worden er tien modules ontwikkeld, die samen de opleiding tot inlichtingenanalist vormen", aldus Wevers. Voordat hij aan deze klus begon, was Wevers hoofd van de Opleidingsrichting Verbindingsinlichtingen en Elektronische Oorlogsvoering aan de School voor de Militaire Inlichtingendienst (SMID) in Ede. Ook was hij verantwoordelijk voor de NATO SIGINT-opleidingen. Hij is van 1989 tot 2004 geplaatst geweest op de SMID.

De MIVD kende tot voor kort geen eigen formele opleiding voor analisten. Medewerkers die op analistenfuncties worden geplaatst waarvoor geen ervaring met analistenwerk wordt geëist vormen dan ook de primaire doelgroep voor deze opleiding. Dit zijn veelal burgers die onlangs een universitaire studie hebben afgesloten en ervaren militairen die bij de MIVD zijn geplaatst.

Dit jaar wordt een compleet opleidingsplan voor alle analisten opgeleverd, zodat er met een inhaalslag kan worden begonnen. Niet alle modules hoeven altijd te worden gevolgd. Zo is de module militaire basiskennis speciaal ontwikkeld voor nieuwe burgers die over weinig tot geen militaire kennis beschikken.

Geen vrijblijvende opleiding

In totaal worden er tien modules gegeven, waaronder praktijkcases en een praktijkexamen. "Het is zeker geen vrijblijvende opleiding", voegt Wevers toe. "Over de implicatie van het niet met voldoende resultaat afsluiten van de modules en de gehele leerroute, wordt binnen de MIVD nog een standpunt ingenomen. De ontwikkeling van sommige modules is

momenteel nog in volle gang". Wevers verwacht dat het hele leertraject over twee tot drie jaar helemaal is uitgekristalliseerd en geëvalueerd. De meeste onderdelen worden op de SMID gegeven, maar een aantal modules wordt bij andere opleidingsinstituten ondergebracht.

"Kwaliteit is belangrijk", zo legt Wevers uit, "zeker bij een inlichtingendienst. De MIVD heeft een start gemaakt met het opstellen van competentieprofielen, die in de nabije toekomst een belangrijke rol gaan spelen bij werving en selectie, bij de sturing op het functioneren en opleiden van de medewerkers bij de MIVD. Daarom wordt deze opleiding voor startende inlichtingenanalisten aangeboden, waarin modulair de competenties van de inlichtingenanalisten verder kunnen worden ontwikkeld. Ook voor de (meer) ervaren analisten bieden de modules een zinvolle aanvulling op kennis en vaardigheden. Over een paar jaar zal deze laatste groep helemaal bijgeschoold

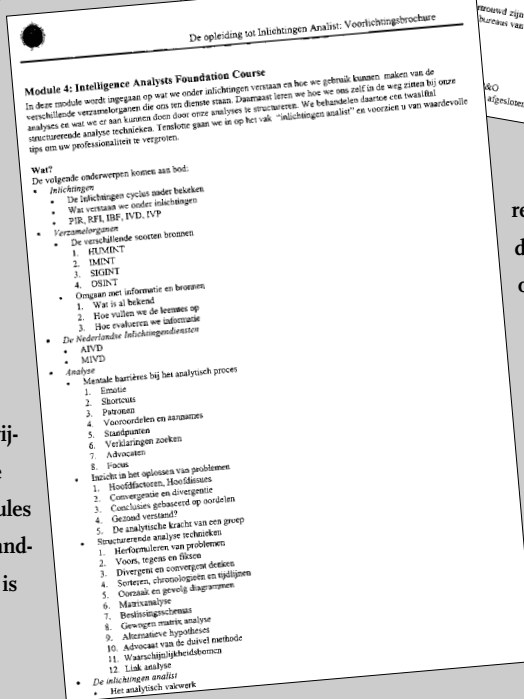
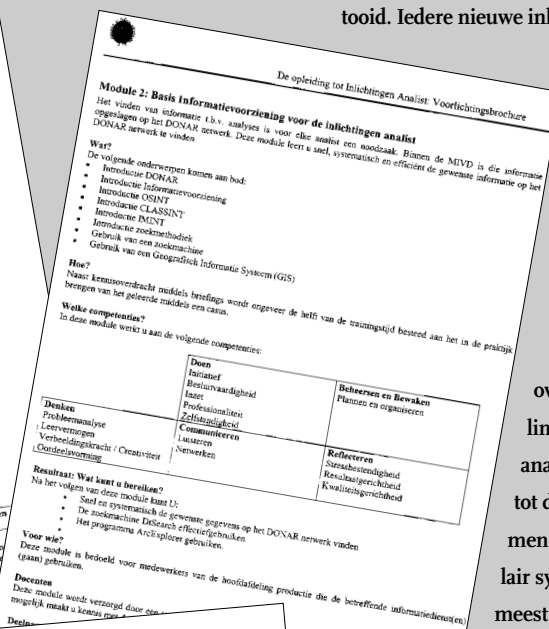
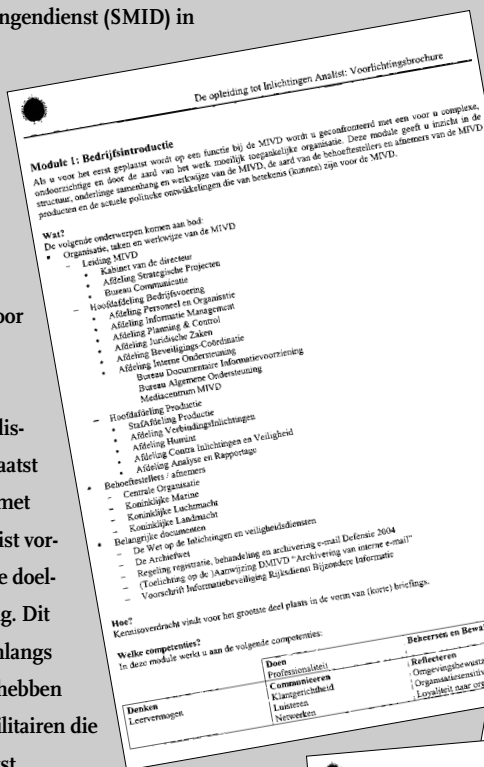
zijn", betoogt Henk Wevers "en hebben we de inhaalslag voltooid. Iedere nieuwe inlichtingenanalist

start dan met

dit leertraject, dat in totaal binnen een jaar moet worden afgerond.

Na veelvuldig overleg met afdelingshoofden en analisten zijn we tot de slotsom gekomen dat een modulair systeem het meest geschikt is. Deze opzet verstoort het productieproces minder dan een langdurige aaneengesloten opleiding, en de modulaire opbouw maakt maatwerk mogelijk door bijvoorbeeld vrijstellingen te geven of alternatieve modules aan te bieden."

De evaluatie van de eerste module is nog niet afgerond, maar Wevers is tevreden. "Alle begin is lastig. Misschien ben ik te ambitieus, maar ik hoop toch aan het einde van dit jaar de eerste diploma's uit te kunnen reiken." ●

MIVD VAN START

De opleiding tot Inlichtingen Analist

Voorlichtingsbrochure

Welke modules zijn er?

De huidige **Bedrijfsintroductie MIVD**, die uit twee dagen bestaat en nieuwe medewerkers een inzicht geeft in de structuur, onderlinge samenhang en werkwijze van de MIVD.

Informatievoorziening voor de inlichtingenanalist beslaat een dag en leert snel en efficiënt waar en hoe de nodige informatie kan worden gevonden.

Militaire basiskennis voor de inlichtingenanalist duurt twee dagen en verschaft de nodige militaire basiskennis.

De Intelligence Analysts Foundation Course bestaat uit drie blokken van drie dagen. De module gaat in op wat onder inlichtingen verstaan wordt.

Rapporteren en briefen leert de basistechnieken voor de specifieke inlichtingenrapportage en briefings, bestaat uit drie blokken van twee dagen.

GI en Intel Preparation bereidt voor op inlichtingenvoorbereiding bij gevechtsoperaties en vredesoperaties en neemt tien cursusdagen in beslag.

Indications and warning methods zijn technieken waarbij aan de hand van vastgestelde indicatoren wordt bepaald of ontwikkelingen voldoen aan een normaalbeeld of juist niet. Is opgesteld volgens de NATO standaard op dit gebied. Een vijfdaagse module.

De achtste module bestaat uit **korte stages** bij verwervende afdelingen en vergroot het inzicht en de mogelijkheden van de verwervende afdelingen. Totaal 20 dagen verspreid over een aantal weken

Het laatste cursusdeel bestaat uit **praktijkcases** waar de cursisten het geleerde in de praktijk kunnen toepassen. Duur: tien dagen.

Tot slot het **praktijkexamen** dat bestaat uit een praktijkopdracht, waarbij een inlichtingenrapport opgesteld moet worden dat vervolgens met een briefing aan de examencommissie gepresenteerd wordt. ●

De reorganisatie: Afdeling

A soldier wearing a dark balaclava and tactical gear is holding a rifle. The soldier is positioned behind a wire mesh barrier, looking through it. The background is a bright, overcast sky. The entire image has a blue tint.

In de reeks beschrijvingen van afdelingen die in meerdere of mindere mate worden geraakt door de nu lopende reorganisatie wordt in deze bijdrage de schijnwerper gericht op de Afdeling Analyse & Rapportage (AAR). Ook bij deze afdeling, ontstaan in 2000 door het samenbrengen van de toenmalige Afdeling Inlichtingen en de Bureaus Inlichtingen van de Afdelingen MID bij de krijgsmachtdelen (de AMIDs) werd in de loop van 2001 en 2002 een aantal 'Weeffouten' zichtbaar. Ook de toedeling van de J2 (inlichtingen)-taak van de CDS aan de MIVD had voor de AAR de nodige consequenties die in de taken, organisatie en werkwijze van de afdeling moesten worden verwerkt.

Analyse & Rapportage

Het inlichtingenproductieproces binnen de AAR is een zeer hectisch gebeuren. De inlichtingenondersteuning aan de planning en uitvoering van de missies van de krijgsmacht, met name in Bosnië, Irak en Afghanistan vergt dagelijks een grote inspanning van de analisten van de AAR. Ook moet de afdeling capaciteit vrijmaken voor de beschrijving van de 'dreiging' in potentiële missiegebieden en voor het invullen van de waarschuwingfunctie van de MIVD voor al die andere gebieden en thema's die voor Defensie van belang zijn of kunnen worden. Verder staan de onderwerpen 'Terrorisme' (fenomeenonderzoek) en Proliferatie (vooral van massavernietigingswapens) meer dan ooit in de belangstelling van onze behoeftestellers.

Capaciteit onder druk

Dagelijks geeft de AAR een inlichtingsamenvatting uit over de belangrijkste ontwikkelingen, met name in de inzetgebieden, en wordt in het DOC voor de leiding van de Defensiestaf een inlichtingenbriefing verzorgt. Voeg daarbij de vele dreigingsanalyses, die vaak op korte termijn moeten worden aangeleverd, antwoorden op Kamervragen, de speciale inlichtingenopdrachten van de minister-president, de vele *Requests for Information* (RFI) uit binnen- en buitenland en andere ad hoc inlichtingenverzoeken, en het wordt snel duidelijk dat de (analyse)capaciteit bij de AAR onder grote druk staat. Twee factoren in het bijzonder hebben ertoe geleid, dat er bij de huidige reorganisatie voor gekozen is om de afdeling enigszins uit te breiden. Dat zijn het teamwerken en de eerder genoemde J2-taak.

Na de reorganisatie van 2000 is binnen de Hoofdafdeling Productie heel nadrukkelijk gekozen voor het werken in teams. De teams moeten zorgdragen voor de inlichtingenproductie. In deze teams zijn in principe alle productie-afdelingen vertegenwoordigd. Dit moet een nauwe samen-

werking garanderen tussen de verwervende afdelingen Human Intelligence en Verbindingsinlichtingen enerzijds en de verwerkende afdelingen AAR en Contra-Inlichtingen en Veiligheid anderzijds. Op dit moment zijn er tien inlichtingenteams die, zoals dat officieel heet, onder auspiciën van de AAR werken. Als teamleiders treden bureauhoofden of senior analisten van de AAR op. Ook maken deskundigen van het Stafbureau van de AAR op het gebied van *Open Source Intelligence* (OSINT), *Imagery Intelligence* (IMINT) en een nieuwe sectie *Classified Intelligence* (CLASSINT) deel uit van de inlichtingenproductieteams. Die zorgen ervoor dat de juiste informatie tijdig bij de teams terechtkomt.

Het teamwerken biedt vele voordelen. De afgelopen jaren heeft de nauwere samenwerking met de verwervende afdelingen binnen de teams al tot goede resultaten geleid. Voor de AAR betekent teamwerken echter ook een extra belasting. De bestaande analysecapaciteit bleek al snel te klein: analisten moesten zich vaak 'opdelen' in meerdere teams. Verder moest vanuit de AAR niet alleen leiding worden gegeven aan de teams, maar bleek ook al snel dat niet voorzien was in administratieve ondersteuning van de teams. Deze problemen zijn bij de huidige reorganisatie dan ook 'meegenomen'.

J2-taak

Bij het beleggen van de J2-taak in de MIVD is gekozen voor een model waarbij de belangrijke rol van intermediair naar de CDS en zijn staf is neergelegd bij het element J2-Plans van de stafafdeling Productie (SAP). De procesmatige kant van (contra)inlichtingen en veiligheid bij missies ligt bij het element J2-Ops. U heeft daarover in het vorige nummer van *Ingelicht* uitvoerig kunnen lezen. Maar ook betekent de J2-taak dat meer aandacht moet worden besteed aan operationeel-tactische inlichtingen, de inhoudelijke kant van de zaak dus. Er is voor gekozen die taak te beleggen bij de inlichtingenproductieteams. Die hielden zich al bezig met strategische inlichtingen zodat daarmee het model is ontstaan, dat alle inlichtingenaspecten geïntegreerd binnen de teams worden gezien.

Daarmee worden afstemmingsproblemen (of zelfs tegenstellingen tussen J2- en MIVD-inlichtingenanalyses) voorkomen. Ook de J2-taak betekende voor de AAR een taakverzwaring, te meer daar zeker de militaire analysecapaciteit toch al uiterst bescheiden was. Ook dat probleem wordt opgepakt bij deze reorganisatie.

Passen en meten

Wat betekent de reorganisatie nu concreet voor de afdeling Analyse & Rapportage? De directeur heeft gekozen voor eenzelfde basismodel voor de vier productieafdelingen binnen de Hoofdafdeling Productie met – uiteraard – een afdelingshoofd, een stafbureau voor beleidsmatige aangelegenheden, een bedrijfsbureau voor de ondersteunende processen en - bij de AAR - een vijftal productiebu-reaus. Omdat de afdelingen niet gelijk zijn, was dat passen en meten en zijn er qua invulling behoorlijke verschillen ontstaan. Bij de AAR bestaat het bedrijfsbureau uit het huidige stafbureau met de gegevensverwervende secties OSINT, IMINT en CLASSINT. Verder bestaat het bedrijfsbureau uit de functie beleidsmedewerker informatievoorziening: Hij is de eerstverantwoordelijke waar het gaat om het element informatievoorziening en treedt tevens op als hoofd van het bedrijfsbureau. Voor die combinatie is gekozen gezien de relatie tussen die functie en de gegevensverwervende secties, alsmede uit doelmatigheidsoverwegingen. De functie van management-assistent is vervallen en vervangen door de nieuwe functie afdelingsassistent, die zal worden belast met een veelheid aan uitvoerende, ondersteunende taken. Tenslotte is binnen het bedrijfsbureau de functie medewerker productie ondergebracht die zorgt dat het productieproces binnen de AAR op rolletjes loopt, en die bijvoorbeeld het RFI-proces binnen de afdeling bewaakt. In het stafbureau is slechts één functie ondergebracht: die van Chef Staf, tevens plaatsvervangend afdelingshoofd.

Een tweede, grote verandering binnen de afdeling is het afscheid van de Current Intelligence Unit (CIU). Een tweeledig afscheid: van benaming en het grootste deel van het personeel. De dienstploegen van de CIU zijn al in de huidige

De inlichtingenondersteuning aan de planning en uitvoering van de missies van de krijgsmacht, met name in Bosnië, Irak en Afghanistan vergt dagelijks een grote inspanning van de analisten van de AAR

♦ werkorganisatie hun officieren/dienstploeghoofden kwijt geraakt. Deze zijn ter versterking van de operationeel-tactische inlichtingencapaciteit aan de teams en Regiobureaus van de AAR toegevoegd. Het binnen de CIU achterblijvende personeel is, vooruitlopend op de reorganisatie van de AAR, naar de Stafafdeling Productie verhuisd en vormt daar het bureau J2-Ops.

Transnationale aangelegenheden

Een derde in het oog lopende verandering bij de reorganisatie is de uitbreiding van het Bureau Transnationale Aangelegenheden (BTA). Aan dat bureau is toegevoegd een bescheiden analysecapaciteit die de ongewenste verspreiding (proliferatie) van grondstoffen en uitrusting voor massavernietigingswapens moet helpen voorkomen. Het tijdig signaleren van verdachte scheepsbewegingen speelt daarbij een belangrijke rol. Daartoe wordt ook op inlichtingengebied door een groot aantal landen samengewerkt in het kader van het zogeheten *Proliferation Security Initiative*. Ook is in BTA een specialist op het gebied van overbrengingsmiddelen (langeafstandsrocketten) voor massavernietigingswapens ondergebracht. Deze proliferatie-deskundigen worden aangestuurd door een nieuwe functionaris: Hoofd Sectie Proliferatie. Het bureauhoofd Transnationale Aangelegenheden kan zich daardoor met de betrokken specialisten vooral op het fenomeen terrorisme gaan richten.

Qua omvang zal de afdeling niet veel veranderen. Vooruitlopend op de reorganisatie zijn functies die kwamen te vervallen reeds onbezet gelaten. Functies die formeel vervallen maar elders, al dan niet met een andere rang of schaal, in wezen terugkeren, zullen conform de regelgeving waar mogelijk worden bezet met het personeel dat thans die werkzaamheden reeds grotendeels verricht. Naar verwachting zal het probleem van overtolligheid dan ook grotendeels kunnen worden vermeden. Wordt het daarna rustig op het vlak van organisatie en samenstelling van de AAR? Neen.

Prio 1

Los van de noodzaak doorlopend kritisch de eigen organisatie te toetsen op efficiency en effectiviteit, wordt nu alweer gesproken over een uitbreiding van de capaciteit in de nasleep van de gebeurtenissen op 2 november 2004: de zogeheten CT-plus uitbreiding. De AAR zal dan ook de komende jaren steeds weer opnieuw met de dagelijkse hectiek worden geconfronteerd, met behoeftellingen die allemaal *prio 1* hebben en gisteren hadden moeten worden ingevuld, met ongeduldige en (terecht!) veeleisende 'klanten' en met een - gezien de werklast- nog steeds bescheiden productiecapaciteit. Om daar goed mee om te gaan zal van alle AAR-medewerkers ook de komende jaren veel inzet, doorzettingsvermogen en wijsheid gevergd worden. Een mooie uitdaging, ook na de reorganisatie! ●

In het verlengde van het convenant tussen de AIVD en MIVD over de samenwerking op het terrein van satellietinterceptie is de projectorganisatie NSO (de Nationale Sigint Organisatie) vanaf oktober 2003 belast met de ontwikkeling van een (schaalbare) organisatie van de NSO, de realisatie van de uitbreiding van de satellietontvangst- en signaalverwerkingscapaciteit en de presentatie van een definitieve locatiekeuze voor de plaatsing van satellietschotels.

De organisatie van de NSO wordt in een aantal fasen opgebouwd. In de eerste fase wordt een organisatiedeel opgericht voor de aansturing en exploitatie van de satellietinterceptiecapaciteit. Een voorstel hoe hieraan inhoud kan worden gegeven, wordt op korte termijn verwacht. Nadat de directeur van de MIVD en het hoofd van de AIVD hiermee hebben ingestemd kan dat deel van de organisatie van start gaan. Gestreefd wordt de (nieuwe) organisatie voor satellietinterceptie medio 2005 op te richten.

De materiële uitbreiding van de satellietinterceptiecapaciteit zal voor een groot deel dit jaar kunnen worden gerealiseerd. In de komende maanden zullen de orders voor schotelantennes en signaalverwerkingsapparatuur uitgaan. De 'uitrol' van het materieel vindt plaats vanaf medio 2005.

Locatiekeuze

De definitieve locatiekeuze wordt de komende maanden bepaald. Op dit moment behoren de huidige locatie in Zoutkamp en de civiele locatie in Burum tot de mogelijkheden. De Raad van State heeft op 22 december jl. uitspraak gedaan inzake het beroep tegen het herziene bestemmingsplan Zoutkamp, dat omwonenden uit de gemeente Zoutkamp hadden aangespannen. Het ingediende bezwaar tegen het herziene bestemmingsplan is door de Raad van State gegrond verklaard.

Dat betekent dat de gewenste uitbreiding van de satellietcapaciteit in Zoutkamp niet volledig gerealiseerd kan worden. De gemeente Zoutkamp heeft wel een bouwvergunning afgegeven voor zes schotelantennes, te weten drie grote en drie middelgrote schotels. Deze bouwvergunning is inmiddels onherroepelijk. Het is mogelijk dat de komende maanden met een nieuwe procedure voor een herzien bestemmingsplan wordt aangevangen.

Zoutkamp en Burum

Door het ontbreken van een onherroepelijk bestemmingsplan biedt de huidige locatie voor satellietinterceptie in Zoutkamp onvoldoende zekerheid over spoedige realisatie van de gewenste capaciteitsuitbreiding. Om die reden is gezocht naar een tweede locatie. Het ministerie van Defensie onderhandelt thans over de aankoop van een perceel in Burum met een geschikt bestemmingsplan. Mede door de gunstige planologische ligging en de aan-

2005: Uitbreiding satellietinterceptiecapaciteit zichtbaar

wezigheid van bruikbare infrastructuur, bestaat voor deze locatie een goed perspectief op een spoedige realisatie van de gewenste uitbreiding van satellietinterceptiecapaciteit.

Medio december 2004 is voor de locatie in Burum een aanvraag voor een bouwvergunning ingediend voor schotels.

Ook is al rekening gehouden met de komst of de vervanging van de twee bestaande schotels in Zoutkamp. De aankoop van deze locatie is afhankelijk van een gunstige afwikkeling van de onderhandelingen en van te verlenen bouwvergunning.

Op grond van hiervoor gemelde resultaten en vooruitzichten mag worden verwacht dat dit jaar zichtbare resultaten worden geboekt en dat eind 2005 een flink deel van de uitbreiding in gebruik kan worden genomen. De vooruitgang tot nu toe is te danken aan de inzet van velen. Deze inzet zullen we ook hard nodig hebben om dit jaar de beoogde resultaten te kunnen bereiken. ●

Reorganisatie MIVD:

De MIVD-reorganisatie nadert zijn einde. 1 januari 2005 als startpunt voor de gewijzigde organisatie is niet gelukt, maar het ziet er naar uit dat over enkele maanden toch één en ander zijn beslag krijgt. Vooral het vaststellen van functiewaarderingen (voor zowel de nieuwe alsook de veranderde functies) heeft aanzienlijk meer tijd gekost dan in de planning werd voorzien. Dat is vervelend, vooral omdat de betrokken medewerkers langer in onzekerheid blijven en de voorziene veranderingen nog niet kunnen worden geïmplementeerd. We verwachten nu drie maanden uitstel zodat op 1 april met de nieuwe organisatie kan worden begonnen.

Door W.A. Visser, Projectleider Reorganisatie MIVD 2004 en luitenant-kolonel H. Sijm, Hoofd APO

Vooruitlopend op de start van de nieuwe organisatie zal de directeur eind januari, begin februari nadere informatie geven over het voorlopig reorganisatieplan en over de daaruit voortvloeiende personele consequenties. Zoals in de vorige INGELICHT is toegezegd, wordt in dit artikel nader ingegaan op de vulling van de functies in de vernieuwde organisatie.

Functiecodes

Het formatieoverzicht van de nieuwe organisatie bevat functies met de volgende coderingen:

code 1: de functie afkomstig uit de oude organisatie komt (vrijwel) onveranderd terug in de nieuwe organisatie; als deze functie in de oude organisatie niet is bezet, wordt de functie als vacature gepubliceerd;

code 2: de functie afkomstig uit de oude organisatie komt (vrijwel) onveranderd terug in de nieuwe organisatie, maar in gewijzigde (minder/meer) aantallen;

code 3: een nieuwe functie; er is sprake van een samenstel van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden dat niet voorkomt in de oude organisatie.

code 4: functies uit de oude organisatie die niet terugkomen in de nieuwe organisatie. Een medewerker, waarvan de functie vervalt, wordt in voorkomend geval aangewezen als herplaatsingskandidaat per aanvangsdatum van de nieuwe organisatie.

En verder worden functies uiteraard aangemerkt als militaire dan wel burgerfunctie.

Vulling van functies

Medewerkers die een functie vervullen met **code 1** krijgen hiertoe een besluit tot functietoewijzing op basis van het principe *man/vrouw volgt functie*.

Medewerkers die een functie vervullen met **code 2** worden in aanmerking gebracht voor de beschikbare functies in de nieuwe organisatie:

- indien er sprake is van minder functies neemt de functietoewijzingsautoriteit op basis van de *Beleidsregel aanstelling, functietoewijzing en bevordering Defensie* een besluit tot functietoewijzing waarbij voor militairen de mate van geschiktheid voor de functie als selectiecriterium geldt.

Voor burgerpersoneel wordt de omgekeerde ontslagvolgorde (artikel 116, derde lid, van het BARD) als plaatsingsvolgorde gehanteerd. Dit betekent dat ontslagvolgorde wordt berekend op basis van het aantal dienstjaren in combinatie met de leeftijd. Medewerker krijgt na selectie een besluit tot functietoewijzing of wordt in voorkomend geval aangewezen als herplaatsingskandidaat;

- indien er sprake is van meer functies krijgen de betrokken medewerkers een besluit tot functietoewijzing op basis van het *man/vrouw volgt functie* principe.

De vulling van de overige functies geschiedt overeenkomstig de vulling van functies met **code 3**.

De vulling van functies met **code 3** geschiedt als volgt:

Allereerst vindt voor burgerpersoneel defensiebreed bekendstelling van deze functies plaats en op krijgsmachtdeelniveau worden voor militair personeel de functies bekendgesteld. De bekendstelling van functies waarvoor een MD-traject geldt, geschiedt op basis van de reguliere MD-procedures. Medewerkers met belangstelling voor de functie en herplaatsingskandidaten worden op gelijkwaardige wijze in aanmerking gebracht voor functievervulling. Vervolgens neemt de functietoewijzingsautoriteit op basis van de *Beleidsregel aanstelling, functietoewijzing en bevordering Defensie* een besluit tot functietoewijzing waarbij geschiktheid voor de functie als selectiecriterium geldt.

Maximumduur van functievervulling

De maximumduur van functievervulling voor militairen die worden geplaatst op een functie met code 3 bedraagt in beginsel 3 jaar met de mogelijkheid van verlenging tot een maximum van vijf jaar. Voor functies met een **code 1** of **2** eindigt de duur van de functievervulling volgens de bestaande afgesproken plaatsingsduur ten tijde van de oude organisatie. De maximumduur van functievervulling voor hogere burgerambtenaren (functieniveau hoofdgroep IV of hoger) geplaatst op een functie met code 1, 2 of 3 bedraagt in beginsel 3 jaar met in achtneming van artikel 8a BARD. Voor de overige burgerambtenaren bestaat er geen maximumduur van functievervulling.

Functiewaardering

Voor functies met een **code 1** of **2** blijft de bijbehorende rang of schaal doorgaans ongewijzigd. Uitsluitend op basis van een vastgestelde functiebeschrijving kan het voorkomen dat een lagere rang of schaal aan een functie wordt toegekend.

vulling van functies

Bij functies met **code 3** wordt volgens het reorganisatieplan zo mogelijk uitgegaan van de vastgestelde functiebeschrijvingen. Is dit laatste niet het geval dan wordt volstaan met een indicatief vastgestelde functiebeschrijving met bijbehorend indicatief rang/schaal-niveau. Definitieve vaststelling vindt zo spoedig mogelijk plaats doch uiterlijk bij de evaluatie van de reorganisatie.

Terugdringen overtolligheid

In de concept Functievergelijkingstabel (FVT) van december 2004 waren er 281 functies met code 3 en hetzelfde aantal functies met een code 4. Deze functies voldeden op dat moment niet aan het 80% gelijkheids criterium. In overleg met de Medezeggenschapscommissie is besloten dat personeel waarvoor overtolligheid dreigt en op een code 4 functie geplaatst is, op basis van geschiktheid en gelijke rang of schaal op een nieuwe functie (**code 3**) geplaatst zal worden. Hiermee wordt een zeer grote campagne van werving en selectie voorkomen, maar wordt ook de initiële overtolligheid in aantal teruggedrongen.

Uitzendcapaciteit

In het geval dat een burgerfunctie van categorie is gewijzigd van burger naar militair is er normaliter geen sprake van overtolligheid maar van *man/vrouw volgt functie*. Uitzonderlijk is de situatie wanneer de functie nodig is voor het genereren van uitzendcapaciteit. Dan is het mogelijk dat vanuit operationele gronden de burger niet volgens het *man/vrouw volgt functie*-principe overgaat.

Personeel in een werkorganisatie

Personeel dat in een zogenoemde *werkorganisatie* binnen de MIVD funktioneert, kan aan de plaatsing binnen zo'n werkorganisatie geen rechten ontleenen en valt in principe terug op de organieke functieplaatsing. Echter, personeel dat van buiten de MIVD is geplaatst in een werkorganisatie, zal bij het opstellen van het Personeels Vullingsplan (PVP) bij geschiktheid zoveel als mogelijk geplaatst worden.●

Directeur MIVD op bezoek in Irak

Tussen kerst en Oud en Nieuw heeft de directeur MIVD, generaal-majoor Bert Dedden, een bezoek gebracht aan de MIVD-medewerkers in Irak. Generaal Dedden werd vergezeld door Philip Sas, chef kabinet van de MIVD.

Onze mensen zijn in Irak en maken deel uit van de *Stabilisation Force Irak* (SFIR). Ze zijn voor het grootste deel geplaatst in de provincie al-Muthanna in het zuiden van Irak. In Camp Smitty in As-Samawah ontmoette generaal Dedden de leden van het contra-inlichtingen en veiligheidsteam (CIV-team) en het Signals Intelligence-detachement (Sigintdet). Vervolgens werd een kort bezoek gebracht aan een soort vooruitgeschoven post van het Sigintdet in Rumaytah. Tenslotte zijn de MIVD-ers van de Nationale Inlichtingen Cel (NIC) in Basra bezocht.

Wezenlijke bijdrage

Het bezoek was volgens de directeur ondanks de korte duur toch heel zinvol. "Met alle MIVD-ers in het inzetgebied is gesproken, zowel over hun werk als over de vraag hoe zij de uitzending als zodanig ervaren. De belangrijkste constatering was dat het goed gaat met onze mensen. Ze leveren goed werk -werk dat gewaardeerd wordt door ons en door de eenheden in Irak. Het is de Nederlandse commandanten in Irak duidelijk dat de MIVD-ers een wezenlijke bijdrage leveren aan het inlichtingenbeeld. Natuurlijk zijn er ook wel problemen. Het CIV-team vindt bijvoorbeeld dat de MIVD sneller moet reageren op hun vragen. Het Sigintdet werkt met splinternieuw, zeer geavanceerd materiaal, maar is deels nog doende daarmee praktische ervaring op te doen. De MIVD-ers van de NIC klagen terecht over trage verbindingsmiddelen. Het zijn gelukkig wel problemen die we kunnen oplossen."

Goed regelen

Ook met betrekking tot de voorbereiding op de uitzending en de begeleiding tijdens de uitzending kan er bij de MIVD nog wel wat verbeteren. Zo is helaas het verstrekken van kleding en uitrusting (onder andere het persoonlijke wapen) nog steeds per krijgsmachtdeel verschillend geregeld.

"Maar wij als MIVD moeten onze uit te zenden mensen wel precies kunnen vertellen hoe het allemaal is geregeld. Dat lukt nog niet altijd. En afspraken over uitzendduur moeten we nakomen: vier maanden is vier maanden -en niet vier maanden plus drie weken. Als goede werkgever moet ik dit soort zaken beter regelen. Ook hier gaat het om relatief eenvoudige zaken die in goed overleg op te lossen zijn. En laten we ook vooral niet vergeten dat er de afgelopen twee jaar ook op dit gebied al veel is verbeterd. Mijn werkbezoeken zijn er mede op gericht te horen wat er leeft onder de uitgezonden MIVD-ers," aldus Dedden. "Ik ben hen erkentelijk voor de open wijze waarop ze allerlei zaken onder mijn aandacht brengen en mij hun ideeën en mogelijke oplossingen voor problemen vertellen. Dat maakt het vinden van een oplossing vaak stukken eenvoudiger.

Tot slot wil ik benadrukken dat de uitgezonden MIVD-ers een berichtje uit Nederland waarderen. Dus, MIVD-ers: stuur (nog) eens een kaartje naar een uitgezonden collega!" ●

2005: transparantie, bereikbaarheid en efficiëntie?

We staan weer aan het begin van een nieuw en uitdagend jaar. De reorganisatie gaat een feit worden, velen van ons worden op een nieuwe functie geplaatst of krijgen er nieuwe taken bij. Het zal dan ook de nodige energie kosten om de wijzigingen met elkaar te delen maar die transparantie is wel noodzakelijk om met elkaar de rode draad vast te houden. Ook vanuit Bureau Veiligheidszaken willen we in het nieuwe jaar ons steentje aan die transparantie bijdragen.

De medewerkers van BVZ waren tot op heden bereikbaar via diverse mailadressen en telefoonnummers.

Omwille van de eenduidigheid zijn we met ingang van 1 januari 2005 tijdens kantooruren bereikbaar via de mailbox 'Veiligheidsofficier MIVD' op ons interne netwerk.

Alle medewerkers van BVZ hebben toegang tot deze functionele mailbox en dragen gedurende de kantooruren zorg voor opvolging van inkomende berichten.

Buiten kantooruren is BVZ te allen tijde bereikbaar via de dienstploeg van de CIU.

Géén mobieltjes!

Nu we het toch over bereikbaarheid hebben wil ik graag even stil staan bij een apparaat waarvan we er inmiddels allemaal tenminste één bezitten, de mobiele telefoon. Het gebruik van de mobiele telefoon binnen onze locaties is aan strenge regels gebonden. Uiteraard is dat niet zonder redenen want het apparaat brengt naast de bekende voordelen van het altijd bereikbaar zijn ook een aantal risico's met zich mee. Uiteraard is een mobiele telefoon gemaakt om signalen mee te ontvangen en ook signalen te verzenden. Met name de mogelijkheid van zenden heeft de directie er in het verleden reeds toe doen besluiten om beperkingen aan het gebruik ervan op te leggen. Slechts een beperkt aantal expliciet gemachtigden mogen een door de dienst verstrekte mobiele telefoon gebruiken. Overig gebruik is verboden!

Hacken

Als eenvoudige consument hebben we in het dagelijkse gebruik namelijk niet altijd in de gaten dat de zender actief is. Een paar voorbeelden: het is u vast wel eens overkomen dat u een zogenaamd broekzak-gesprek heeft gehad waarbij het toestel zonder dat de eigenaar het weet is geactiveerd doordat de opneemknop is ingedrukt. Dit is bij vele gsm-toestellen zelfs mogelijk wanneer het toetsenbord gelocked is. Indien het toestel niet gelocked is kan door middel van een sneltoets eenvoudig ongemerkt een verbinding tot stand komen, zelfs bestaat dan de kans dat de *voice-dial* in werking treed. Ook is het mogelijk dat ieder willekeurig telefoonnummer op het toetsenbord wordt "gekozen" door bijvoorbeeld een sleutel die op dat toetsenbord drukt. Inmiddels is ook een aantal gevallen bekend waarbij mobiele telefoons zijn 'gehac-

ked' waarna ze op afstand te manipuleren zijn. Voor wie daarin geïnteresseerd is verwijs ik graag naar de uitzending van het programma Radar van de TROS van 4 oktober 2004 (www.trosradar.nl).

Met het voortschrijden van de techniek is het besluit tot beperking alleen nog maar relevanter geworden. Voicerecorders en fotocamera's zijn tegenwoordig gemeengoed op de hedendaagse toestellen, en zoals u weet zijn dat artikelen die op onze locaties niet zijn toegestaan! Steeds meer organisaties (ook commerciële) gaan over tot het verbieden van mobiele telefoons op de werkplek.

Dienstbelang

Daar waar het dienstbelang het in huis gebruik van mobiele telefoons noodzakelijk maakt kan in uitzonderingsgevallen toestemming worden verleend. Uiteraard wordt daarbij een aantal gebruiksafspraken gemaakt. Voor de details verwijs ik graag naar onze website. Als alternatief is het mogelijk om uw gsm door te schakelen naar uw vaste telefoontoestel of wanneer u veelvuldig van uw kamer bent, naar een *pager*.

Ik hoop dat we aan het eind van dit jaar kunnen zeggen dat we elkaar met minimale inspanning optimaal hebben weten te bereiken, dan zijn we pas echt transparant, bereikbaar en efficiënt!●

Meer samenwerking AIVD en MIVD

In november verscheen het rapport 'De AIVD in verandering'. Een rapport van de zogenoemde Commissie Bestuurlijke Evaluatie AIVD, kortweg bekend als de commissie Havermans. Er was veel ophef rond het rapport -begrijpelijk, want nog niet eerder werd een openbare evaluatie verricht ten aanzien van een Nederlandse geheime dienst.

De commissie Havermans deed onderzoek op basis van drie vragen. Men wilde inzicht krijgen in de verwachtingen die de politiek-bestuurlijke omgeving heeft ten aanzien van de AIVD. Ook wilde de commissie weten hoe de AIVD zijn taken en verantwoordelijkheden uitvoert en welke verbeteringen daarbij mogelijk zijn. En de commissie wilde weten of de AIVD beschikt over voldoende bevoegdheden, personeel, materieel en financiën om aan de gestelde eisen en verwachtingen te voldoen.

Fragmentarische sturing

De commissie concludeert dat er geen eenduidig beeld is waaraan de AIVD zou moeten voldoen. Er zijn verwachtingen bij politiek, bestuur, politie en anderen, en die verwachtingen lopen bovendien onderling sterk uiteen. Daar komt bij dat de daadwerkelijke sturing van de AIVD fragmentarisch en

onduidelijk is er zijn vier ministers en drie nationaal coördinatoren betrokken bij het werk van de dienst, waardoor prioritering en selectie van verwachte activiteiten onhelder zijn. De commissie vindt ook dat er onvoldoende controle op de AIVD is. Er is weliswaar een parlementaire Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, en er is weliswaar een niet-politieke Commissie van Toezicht voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, maar de parlementaire commissie voert geen wezenlijke discussies over het geheime werk, en de Commissie van Toezicht beschikt over te weinig capaciteit.

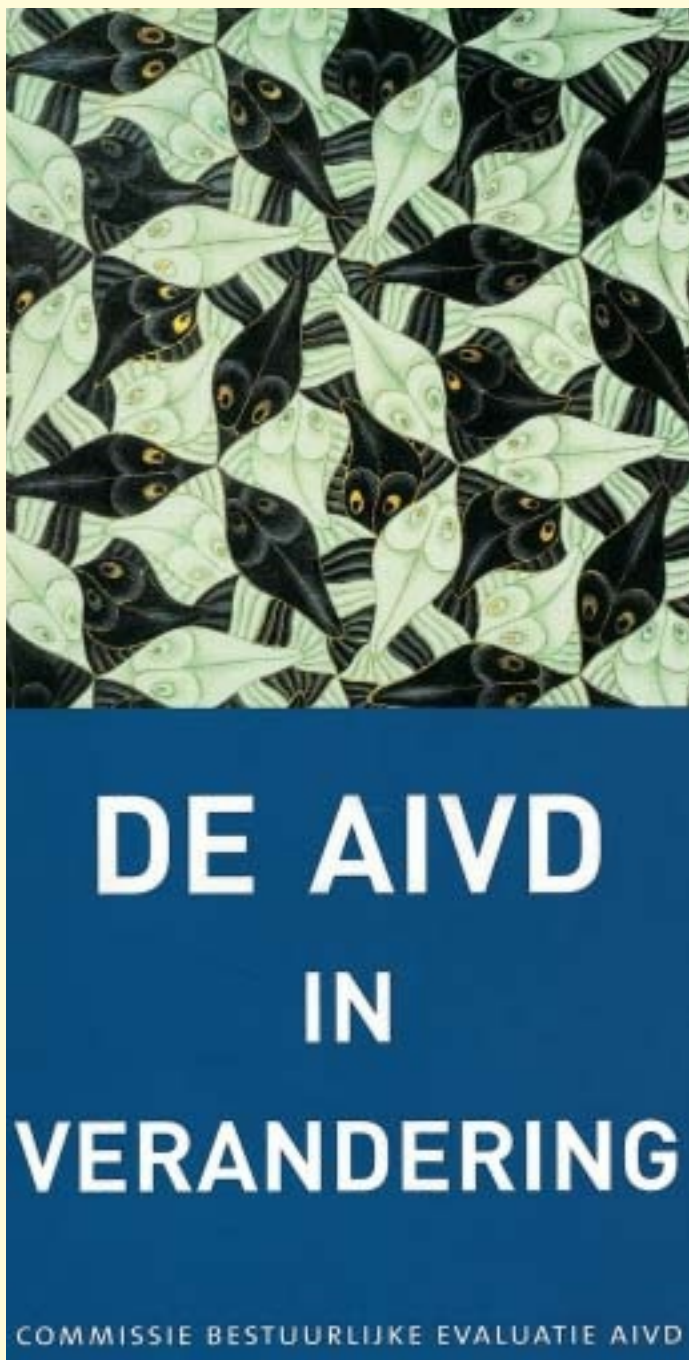
Operationele slagkracht

Volgens de onderzoekers moet de AIVD opereren in een te complexe bestuurlijke omgeving, waardoor bijvoorbeeld de operationele slagkracht in de terrorismebestrijding wordt verminderd. Daarnaast is de commissie van mening dat de AIVD het *need to know*-principe zodanig strak hanteert, dat de dienst relevante informatie te weinig met anderen deelt. Daarbij is de samenwerking van de AIVD met andere organisaties in de veiligheidsketen niet optimaal - met name de samenwerking met de politie baart de commissie zorgen.

De 'omgeving' van de AIVD mag dan geen eenduidige verwachtingen hebben, er mogen teveel ministers en coördinatoren bij de dienst betrokken zijn,

Daarnaast is de commissie van mening dat de AIVD het *need to know*-principe zodanig strak hanteert, dat de dienst relevante informatie te weinig met anderen deelt. Daarbij is de samenwerking van de AIVD met andere organisaties in de veiligheidsketen niet optimaal - met name de samenwerking met de politie baart de commissie zorgen.

en de controle op de dienst mag dan onvoldoende zijn, met de inzet van de dienst en de betrokkenheid van de medewerkers is niets mis. De dienst heeft te weinig personeel, aldus de commissie, en te weinig middelen. Diverse afdelingen en teams zijn onderbezet en komen daardoor aan allerlei werkzaamheden niet toe. Met name wordt de Directie Buitenland genoemd. De commissie vindt het dan ook noodzakelijk dat de dienst op korte termijn substantieel wordt uitgebreid en meer middelen krijgt. Aanvullende bevoegdheden zijn niet nodig. De 'stuurloosheid' van de dienst leidt vooralsnog niet tot grote schade doordat de prioriteiten en taakstellingen die -bij het ontbreken van eenduidige sturing- door de dienst zelf worden gesteld, heel zorgvuldig worden gesteld en uitgevoerd. Om toch tot een goede en vooral eenduidige

toenemen. De commissie merkt op dat de operationele samenwerking recent zou zijn geïntensiveerd.

Het rapport biedt een goed beeld van de sturing en ambtelijke inbedding van het werk van de AIVD. Verbetering van de samenwerking met anderen, zoals met onze dienst, komt de veiligheid ten goede. Samenwerking komt van twee kanten en binnen onze dienst is op directieniveau besloten, actief te streven naar intensivering en verbetering van de samenwerking. ●

bestuurlijke inbedding te komen, moet de AIVD volgens de commissie door één minister worden aangestuurd, en wel die van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Communicatiestrategie

Het risico dat het vertrouwen in de AIVD afkalft, zowel in politiek en bestuur alsook bij andere instanties alsook in het bredere veld van de samenleving, kan volgens de commissie niet alleen worden ondervangen door meer geld, meer mensen en meer eenduidigheid. Ook zou de AIVD steun winnen en zou het vertrouwen in de dienst versterkt worden als de dienst meer naar buiten treedt, meer laat zien wat ze kan. De dienst heeft tal van successen geboekt, maar die zijn geheim -en die geheimhouding zou in sommige gevallen niet (meer) nodig zijn. De commissie merkt op dat zulks dan wel een nauwkeurige communicatiestrategie vergt.

Samenwerking

Ten aanzien van de samenwerking tussen AIVD en MIVD constateert de commissie dat die samenwerking niet is gestandaardiseerd. Er is natuurlijk structurele samenwerking in het gezamenlijke project van de Nationale Sigint Organisatie (NSO), maar voor de rest meent de commissie dat de samenwerking tussen beide diensten 'voor verbetering vatbaar' is. De commissie spreekt de verwachting uit dat door de steeds nauwere samenhang tussen nationale en internationale veiligheid de noodzaak tot intensieve samenwerking zal

Afdeling Contra-Inlic

Ook de afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid (ACIV) heeft te maken met de reorganisatie van de MIVD. Twee jaar geleden heeft ACIV met een strategische visie een veranderingstraject afgesproken en gaat op deze ingeslagen weg voort. De veranderingen gaan gepaard met organisatiewijzigingen die vastgelegd worden in de nieuwe organisatie van de MIVD.

Door Kolonel D. van den Berg, Hoofd Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid

De afdeling krijgt een bedrijfsbureau dat alle processen binnen ACIV controleert en aanstuurt. Dit bureau wordt tevens het centrale aanspreekpunt binnen ACIV zelf en daarbuiten. Daarnaast wordt een stafbureau opgericht, dat het beleidsvoorbereidende werk voor zijn rekening neemt. Het Bureau Contra-Inlichtingen (BCI) wordt versterkt ten koste van functies uit andere bureaus en secties van ACIV. De totale *huidige* omvang van ACIV wordt met tien functies gereduceerd, functies die worden overgeheveld naar de J2-organisatie van de MIVD. Hiertegenover staat echter de uitbreiding met een nog onbekend aantal extra functies in het kader van terrorismebestrijding die worden toegekend naar aanleiding van recente ontwikkelingen binnen het Nederlandse bestel.

Twee deelgebieden

Tijd dus om niet alleen de veranderingen binnen ACIV aan te geven, maar ook de afdeling zelf eens voor het voetlicht te brengen. Zoals de naam al aangeeft, 'bestrijkt' de afdeling twee deelgebieden, namelijk Contra-Inlichtingen én Veiligheid. Die keuze is in het verleden bewust gemaakt en berust niet op toeval. Ook internationaal worden de termen *Counterintelligence* en *Security* gescheiden. Het is belangrijk om hier de relatie met andere internationale staven en organisaties te leggen, de noodzaak voor internationale samenwerking wordt immers steeds duidelijker zichtbaar, zeker in het kader van terrorismebestrijding.

ACIV heeft een significant deel van haar aandacht moeten verschuiven van algemene appreciaties (in het verleden één van de belangrijkste activiteiten) naar specifieke onderzoeken op het gebied van spionage, subversie, sabotage en terrorisme, in de wandeling kortweg aangeduid als *SSST*, de kerntaak die nadrukkelijk de aandacht behoeft. Er is altijd meer werk dan personele capaciteit, dus er moeten ook altijd keuzes worden gemaakt.

Contra-terrorisme

Een bijzondere nadruk ligt op contra-terrorisme. Zeker na de moord op Theo van Gogh, die algemeen wordt aangemerkt als een terroristische aanslag, is het aantal nationale overlegfora op het gebied van terrorismebestrijding explosief gestegen. Als gevolg hiervan neemt de druk op BCI navenant toe. Vanaf december jongstleden participeert de MIVD structureel in de *Contra-Terrorisme Informatiebox* (CT-infobox). Ook de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, het Korps Landelijke Politiediensten, Justitie, de Immigratie- en Naturalisatie Dienst en de Koninklijke Marechaussee maken hier deel van uit. Mogelijk gaan in de toekomst ook Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD) / Economische Controledienst (ECD) van de Belastingdienst en de Douane participeren. Het doel van deze CT-infobox is, door het aan elkaar koppelen van verschillende informatiesystemen sneller en nauwkeuriger voorspellingen te kunnen doen over mogelijke terroristische dreigingen. Ook zal de MIVD structureel gaan bijdragen aan de werkzaamheden van de Nationale Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb).

Contra-inlichtingen

Volgens de (inter)nationaal gehanteerde definitie omvat contra-inlichtingen werkzaamheden die betrekking hebben op het onderkennen en tegengaan van bedreigingen van de militaire veiligheid door buitenlandse inlichtingendiensten of organisaties en/of personen die betrokken zijn bij Subversie, Sabotage, Spionage en Terrorismen (SSST), gericht tegen de krijgsmacht. Met name het Bureau Contra-Inlichtingen van ACIV houdt zich bezig met Contra-Inlichtingen (CI), Contra-Terrorisme (CT), Contra-Spionage (CS) en Contra-Extremisme (CE), zowel in Nederland als in de uitzendgebieden. Met name de inspanningen die op Nederlands grondgebied moeten worden geleverd, worden nog wel eens vergeten. Ook onderzoekt BCI ook bedreigingen aan het adres van het thuisfront van uitgezonden militairen, een fenomeen dat de afgelopen maanden enorm is toegenomen.

We krijgen vaak de vraag of de bestrijding van spionage in deze tijd nog

htingen en Veiligheid

wel aan de orde is. De muur is immers gevallen? Het is echter aantoonbaar dat met het vallen van de muur de spionagedreiging zeker niet minder is geworden. De cultuur in Nederland is er echter minder op gericht, en daardoor is er minder bewustzijn op dit vlak. Op dit moment onderzoekt BCI een aantal gevallen van vermeende spionage door buitenlandse diensten. Dit onderzoek vergt niet alleen veel capaciteit, maar ook inventiviteit en geduld - we hebben uiteindelijk te maken met professionele tegenstanders. Zeker het traject voor de verwerving van de *Joint Strike Fighter* (JSF) staat in de warme belangstelling van buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten. De Amerikanen onderkennen dit gevaar en hebben stringente eisen opgelegd aan ieder land dat deelneemt in het JSF-traject. In dit kader heeft BCI veel voorlichting gegeven, zowel binnen Defensie als aan participerende Nederlandse (defensieorder-) bedrijven. Samen met de AIVD is een brochure over spionage uitgebracht.

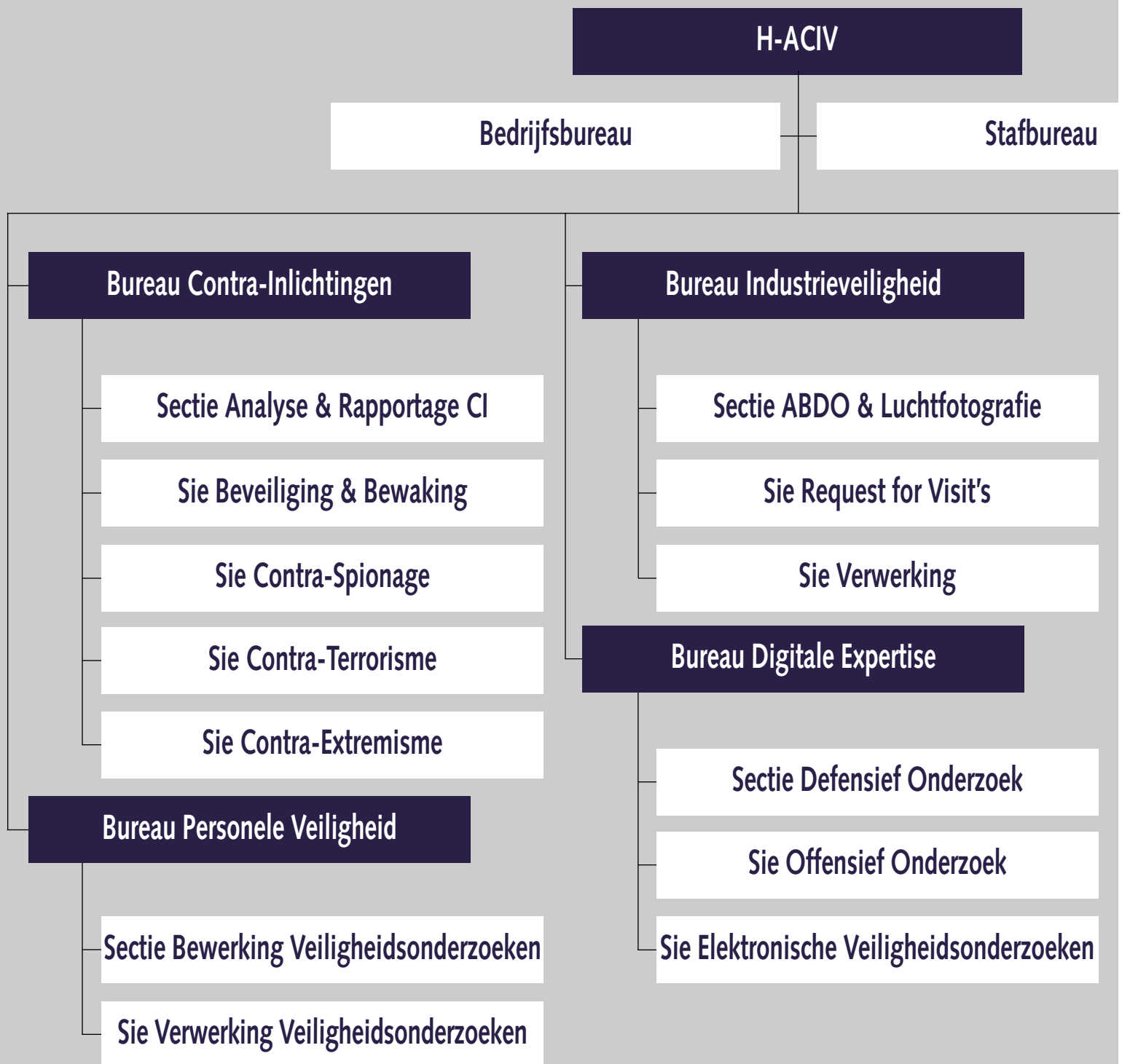
Antimilitarisme

Een ander fenomeen waar BCI zich mee bezighoudt is de bestrijding van antimilitaristisch activisme. Het gaat daarbij met name om acties tegen defensieobjecten, variërend van demonstraties en knip- en kladacties tot regelrechte vernieling. Vooral de Koninklijke Luchtmacht is hiervan de dupe en lijdt grote schade aan de bedrijfsvoering. Het is de taak van BCI om liefst vooraf waarschuwingen te geven voor te verwachten acties. Hierbij wordt de noodzaak van commandantenmeldingen aangetoond. Alle commandanten hebben de opdracht om de MIVD in kennis te stellen van zaken die de MIVD aangaan. Het is teveel om hier op te noemen, de SG Aanwijzing 885 geeft een hele lijst van voorkomende zaken. De praktijk is alleen weerbarstiger: Commandanten realiseren zich vaak niet dat BCI alleen in actie kan komen als zij geïnformeerd wordt over relevante gebeurtenissen. Hoewel deze taak formeel bij commandanten is belegd, staat het natuurlijk een ieder vrij om ons te informeren, het is tenslotte in het belang van alle medewerkers van Defensie in een veilige omgeving te kunnen werken.

Ook de integriteit van het eigen personeel moet kritisch worden bekeken. Dit geldt natuurlijk niet alleen in Nederland, maar zeker ook in de uitzendgebieden. De dreiging in Irak en Afghanistan is onvoorspelbaar en diffuus. Het is van het grootste belang dat je kunt vertrouwen op je eigen personeel, zodat er tijd en capaciteit resteert om je te richten op de buitenwereld. In dat kader kan het geen kwaad om ook eens te kijken naar de lokaal geworven medewerkers: zijn zij te vertrouwen of zijn wij te goed van vertrouwen? BCI

heeft vastgesteld dat er lokale werknemers zijn die informatie doorgeven aan derden -derden die natuurlijk zeer geïnteresseerd zijn in het wel en wee van de Nederlandse troepen. Door onze openheid en spraakzaamheid gaan wij

► wel eens voorbij aan de interne dreigingen: soms is het beter om zaken *en petit comité* te bespreken dan in het openbaar, zeker in de uitzendgebieden.

In 2004 zijn we begonnen met het opleiden van vrijwel al het ACIV-personeel op het gebied van SSST om op termijn alle specifieke taken op dat gebied te kunnen uitvoeren, inclusief de vaardigheden die horen bij de bijzondere taken en bevoegdheden die in de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten zijn vastgelegd.

Veiligheid

Dit brengt mij dan ook op het gebied van *Veiligheid*. Het is goed om eens kritisch naar de Engelse term *security* te kijken in vergelijking met het

Nederlandse woord *veiligheid*. De Engelse taal maakt duidelijk onderscheid tussen *security* en *safety*. Helaas is dit in het Nederlands niet het geval, het is soms noodzakelijk om binnen en buiten Defensie duidelijk te maken dat wij ons bewegen op het gebied van veiligheid in de zin van *security*.

Het Bureau Personele Veiligheid (BPV) verwerkt jaarlijks circa 30.000 veiligheidsonderzoeken. De noodzaak van zulke onderzoeken blijkt helaas doordat op basis van zulke onderzoeken jaarlijks enkele tientallen defensiemedewerkers worden ontslagen of nieuwe defensiemedewerkers worden geweigerd. Door de Algemene Rekenkamer was overigens vastgesteld dat er ook op dit gebied toch nog wat viel te verbeteren. Gevolg daarvan is dat de MIVD in 2004 45.000 onderzoeken heeft uitgevoerd. Overigens zal het Bureau

Veldorganisatie

Detachement West

Detachement Oost

Detachement Zuid

Detachement BRD

Personele Veiligheid (BPV) in de toekomst meer gaan werken vanuit een oriëntatie op contra-inlichtingen, hetgeen beter mogelijk wordt nu de naslagmogelijkheden bij de politie en andere overheidsinstanties worden uitgebreid. Automatisering en digitalisering zijn hierbij belangrijk om met hetzelfde aantal medewerkers het veiligheidsproces te versnellen en tevens te verdiepen. Ook bij BPV gaat er dus het één en ander veranderen.

Industrieveiligheid

Maar het gaat bij ACIV om meer. Door het Bureau Industrieveiligheid wordt de vinger aan de pols gehouden bij ongeveer 550 zogenoemde *defensie-orderbedrijven*, die voor Defensie gerubriceerde dan wel gevoelige opdrachten uitvoeren. Industrieveiligheid heeft eind 2004 vastgesteld dat hooggerubriceerde informatie is overgedragen aan een hiertoe niet gerechtigd land. Hiervan is aangifte gedaan en de zaak is momenteel in onderzoek bij het Openbaar Ministerie.

Industrieveiligheid kijkt dus niet alleen naar defensieorders, maar ook naar de structuur en machtsverhoudingen binnen een bedrijf, en niet te vergeten proliferatieaspecten, met name als het gaat om zogenaamde *dual-use-goederen*, bestemd voor zowel civiel als militair gebruik. Ook Industrieveiligheid gaat zich meer richten op SSST-elementen bij bedrijven, in plaats van alleen op veiligheidsaspecten te letten.

ACIV houdt zich ook bezig met zaken betreffende luchtfotografie. Het is niet zonder meer toegestaan om boven Nederlands grondgebied luchtopnamen te maken. Hiervoor is een ontheffing van het luchtfotografie-verbod nodig, die wordt afgegeven door de Sectie Luchtfotografie. Dit verbod geldt voor iedereen, ook voor militairen en is vastgelegd in het Koninklijk Besluit Luchtfotografie en in het Wetboek van Strafrecht.

Een nieuw bureau binnen ACIV wordt het Bureau Digitale Expertise. Dit bureau doet onderzoek naar de beveiliging van defensienetwerken met defensieve hackers, die de beveiliging van defensiesystemen testen.

Een ander deel van dit bureau houdt zich bezig met elektronische veiligheidsonderzoeken, en controleert of er geen opname- en af luisterapparatuur binnen een ruimte is geplaatst. Ook hier leert de ervaring dat het plaatsen van dergelijke apparatuur wel degelijk gebeurt, al is het vaak moeilijk, gezien de professionele manier van opereren, de dader te achterhalen.

Veldorganisatie

Het grootste deel van de afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid bestaat uit gespecialiseerd personeel van de zogenoemde Veldorganisatie, die verspreid over Nederland werkt. De Veldorganisatie heeft diverse taken, zoals het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken in het veld (zgn. A-onderzoeken), het adviseren van commandanten op het gebied van contra-inlichtingen én veiligheid en het uitvoeren van (gesloten) contra-inlichtingen onderzoeken (in de meeste gevallen naar defensiepersoneel, maar soms ook daarbuiten). Daarnaast is de Veldorganisatie hofleverancier voor uitzendingen, wat een stevige wissel trekt op de afdeling. In 2004 heeft ACIV zo'n 28 medewerkers in de verschillende uitzendgebieden ingezet. Dit kan alleen met bijzonder gemotiveerd, maar ook goed opgeleid personeel.

Sinds het veranderingstraject dat met de strategische visie in gang is gezet, heeft vrijwel al het personeel al aanvullende opleidingen gehad, met name om zich te verdiepen in eerder genoemde contra-inlichtingen aspecten. Zaken als islamisme, contra-spionage en contra-terrorisme kun je pas goed onderkennen als je je kunt inleven in de motivatie en werkwijze van de tegenstander.

Slagvaardiger

Al met al brengen zowel hernieuwde traditionele dreigingen als ook nieuwe asymmetrische dreigingen voor ACIV de noodzaak met zich mee van een gedeeltelijke heroriëntatie. Dat geldt voor de gehele MIVD, en de huidige reorganisatie maakt het voor ACIV dan ook mogelijk, haar taken nog slagvaardiger -want efficiënter- dan voorheen uit te voeren. ●

De MIVD in Network Enabled Capabilities

Je hoort het tegenwoordig nogal eens genoemd worden: *Network Enabled Capabilities*, kortweg NEC. Bij NEC gaat het bij uitstek om oorlogvoe-

ring in het informatietijdperk: zoveel mogelijk integratie van alle informatiestromen op alle niveaus, zodat informatie de meerwaarde is die beslissend is voor het operationele resultaat.

Het kernidee achter NEC is dat het beter delen en gebruiken van informatie mogelijk wordt gemaakt door een betere interconnectiviteit en interoperabiliteit tussen militaire capaciteiten. De flexibiliteit waarmee militaire capaciteiten zich aanpassen aan steeds veranderende omgevingseisen, technologische en doctrinaire ontwikkelingen wordt verbeterd. Het schept randvoorwaarden om de inzetbaarheid van militairen en effectiviteit van wapensystemen te verbeteren zonder meer te hoeven investeren in nieuwe wapensystemen.

Bij NEC wordt militair vermogen beschouwd als een geïntegreerd dynamisch netwerk bestaande uit besluitvormers, sensoren en wapensystemen. Het basisidee is dat het beter delen en combineren van informatie in het netwerk leidt tot een effectievere inzet van militaire eenheden, waardoor de operationele effectiviteit van het geheel wordt versterkt. De totstandkoming van NEC is een logische, onafwendbare en noodzakelijke ontwikkeling voor een moderne krijgsmacht. Defensie wil aansluiten op deze ontwikkeling om in alle delen van het geweldsspectrum een inpasbare, kwalitatief en technologisch hoogwaardige militaire bijdrage aan (internationale) operaties te kunnen blijven leveren. De totstandkoming van NEC is een logische, onafwendbare en noodzakelijke ontwikkeling voor een moderne krijgsmacht. Defensie wil aansluiten op deze ontwikkeling om in alle delen van het geweldsspectrum een inpasbare, kwalitatief en technologisch hoogwaardige militaire bijdrage aan (internationale) operaties te kunnen blijven leveren.

De Nederlandse defensie en NEC

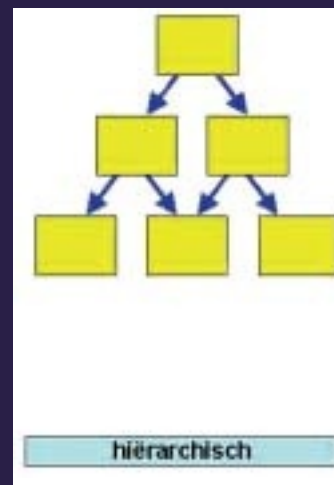
Defensie beschouwt NEC als een richtinggevend concept om tegen beheersbare kosten een flexibel inzetbare, modulaire, krijgsmacht op te bou-

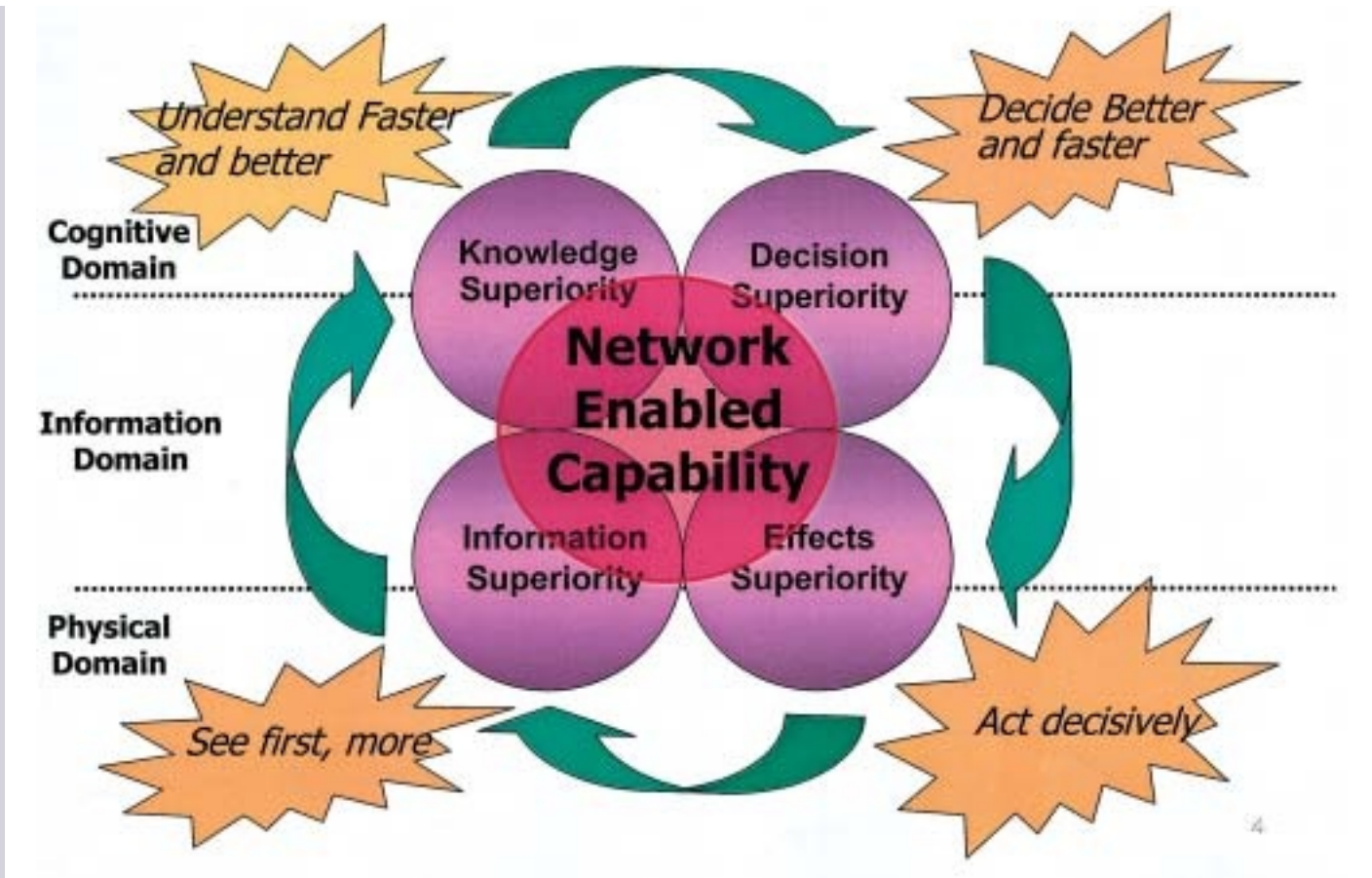

wen. Door het optimaal gebruik van informatie, wordt gestreefd naar een zo volledig mogelijke geïntegreerde en gecoördineerde inzet van alle beschikbare middelen. NEC is gericht op het opheffen van beperkende functionele, organisatorische en nationale stovepipes om in een multinationale en joint coalitie optimaal gebruik te kunnen maken van alle beschikbare capaciteiten. Door de totstandkoming van NEC wordt de krijgsmacht geschikt gemaakt voor het optreden in het informatietijdperk en kunnen ontstane technologische mogelijkheden beter worden benut. NEC staat vooral ook voor een andere wijze van optreden. Procesmatige, personele, culturele en organisatorische veranderingen zijn daarom onlosmakelijk verbonden aan de ontwikkeling van NEC.

De algemene ambitie van Defensie is het kunnen opereren op een gelijkwaardig kwalitatief niveau en in nauwe samenwerking met de toonaangevende coalitiepartners. De Nederlandse krijgsmacht wil aansluiten op de internationale ontwikkeling van door netwerken ondersteunde militaire capaciteiten. Net als de coalitiepartners dient Defensie de totstandkoming van NEC voortvarend op te pakken. Als je niet kunt inpluggen doe je niet meer mee is waar het kort en krachtig op neerkomt. Het Defensie Operatie Centrum (DOC) heeft behoefte aan een Joint Command & Control Information System (CCIS) ter vervanging van het huidige Crisis Management Informatie Systeem (CRIMIS).

Gebruik makend van de informatie in de C2-informatiesystemen van de krijgsmachtdelen wordt een gemeenschappelijk situatiebeeld opgebouwd dat tot elk gewenst niveau kan worden 'ingezoomd' op de informatie.

De MIVD en NEC

De MIVD heeft als J2 van de CDS voor nationaal gebruik behoefte aan een *Intelligence Functional Area Service (IFAS)* om de inlichtingenprocesgang te ondersteunen. Het beschikbaar stellen van MIVD inlichtingen- en veiligheid-producten aan het DOC en aan Operationele Commando's van krijgsmacht-delen middels het MIVD Klantendomein is een eerste stap voor IFAS. Wanneer het *Netherlands Secure Wide Area Network (NLSWAN)* is gereali-seerd, kunnen Nederlandse geautoriseerde (operationele) klanten gebruik maken van de IFAS middels dit netwerk.

De MIVD dient als centrale en coördinerende instantie op het gebied van inlichtingen en veiligheid en in zijn J2-hoedanigheid bij de voorbereiding en inzet van de Nederlandse krijgsmacht in het kader van vredesoperaties meer mogelijkheden te krijgen om strategische en operationele producten tot stand te brengen. Niet alleen moet er meer gebruik kunnen worden gemaakt van inlichtingenelementen in inzetgebieden (zoals verzamelorganen en sensoren) van de krijgsmacht-delen, maar zo mogelijk moeten die elementen ook

vanuit de MIVD kunnen worden aangestuurd. Zo kan een goede informatiestroom van en naar de inzetgebieden zeker gesteld. NEC moet dit concreet gaan maken.

Operationele informatievoorziening

Om op het gebied van inlichtingen en veiligheid beleidsverant-

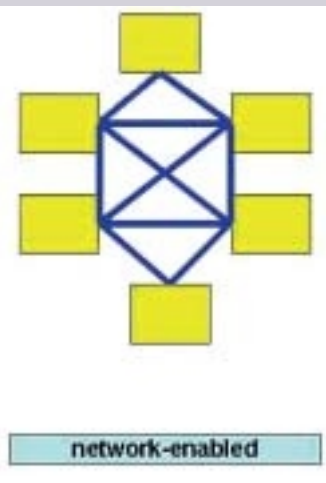
woordelijk en -uitvoerend te kunnen zijn, is operationele informatievoorziening (OIV) van toenemend belang voor de MIVD.

NEC betekent dat de wijze van optreden van de krijgsmacht zal gaan veranderen. Dit geldt ook voor de wijze van optreden van de MIVD als onderdeel van de krijgsmacht en omdat de MIVD een bijdrage levert aan de veiligheid van die krijgsmacht in haar nieuwe optreden. NEC is van groot belang voor de toekomstige wijze van optreden van de MIVD als centrale en coördinerende instantie op het gebied van inlichtingen en veiligheid, en voor de MIVD in zijn J2-hoedanigheid bij de voorbereiding en inzet van de Nederlandse krijgsmacht in het kader van vredesoperaties.

Tempo en richting

Het tempo en de richting van de veranderingen wordt grotendeels bepaald door de ontwikkelingen bij onze belangrijkste bondgenoten, met name de Verenigde Staten.

Defensie heeft de ambitie om op kwalitatief gelijkwaardig niveau met deze bondgenoten op te kunnen treden. Defensie zal het komende decennium veel geld en energie moeten steken in de modernisering van de krijgsmacht en de totstandkoming van Network Enabled Capabilities. In de komende periode zal in nauw overleg tussen alle betrokken instanties, nationaal en internationaal, de verdere uitwerking van beleid en plannen ter hand genomen moeten worden. Een nadrukkelijke en zichtbare commitment van de politieke leiding en het militair en ambtelijk management is daarvoor een belangrijke voorwaarde.●

Leren van cognitieve valkuilen bij

Heuers 'Psychology of Intelligence Analysis' baanbrekend

Binnen de (contra-)inlichtingencyclus vormt de analyse van vergaarde informatie een cruciale schakel. Niet voor niets blijkt dikwijls bij zogenaamde inlichtingenfasco's dat strategische en operationele verrassing en gebrekkige voorzorgsmaatregelen tegen deze aanvallen niet of nauwelijks voortkwamen uit een gebrek aan voorinformatie. Hoewel de beschikbare voorinformatie over deze aanvallen vrijwel altijd enige lacunes vertoonde of onvoldoende specifiek was, bleek de meest kwetsbare schakel in de voorafgaande inlichtingencycli en besluitvormingscycli doorgaans de inlichtingenanalyse te zijn.

Niet zelden bleek de neiging om complexe informatie sterk te versimpelen, in combinatie met bestaande vooroordelen, vastgeroeste dogma's en aannames, politieke wenselijkheden, mispercepties, alsmede verschillende cognitieve dissonantiemechanismen en ontkenningmechanismen van veel zwaarder gewicht dan achteraf uiterst relevante informatie waarmee veel schade wellicht had kunnen worden voorkomen. Bekende voorbeelden hiervan zijn de Duitse aanval op de Sovjetunie, de Japanse aanval op Pearl Harbor, de aanval van Noord-Korea op Zuid-Korea, de aanval van Irak op Koeweit en meer recentelijk de terroristische aanslagen op 11 september 2001 en 11 maart 2004 van al Qa'ida en daaraan gelieerde groeperingen.

Ook in vele bekende contraspionage en contra-extremisme zaken is gebleken dat veel schade had kunnen worden voorkomen als de aanwezige informatie creatiever en regelmatig vanuit meerdere gezichtspunten was geanalyseerd en analisten en hun superieuren erin waren geslaagd om

zich minder snel aan een bepaalde benaderingswijze en daaruit afgeleide visie, verwachtingen en aanpak te committeren.

Tekortkomingen

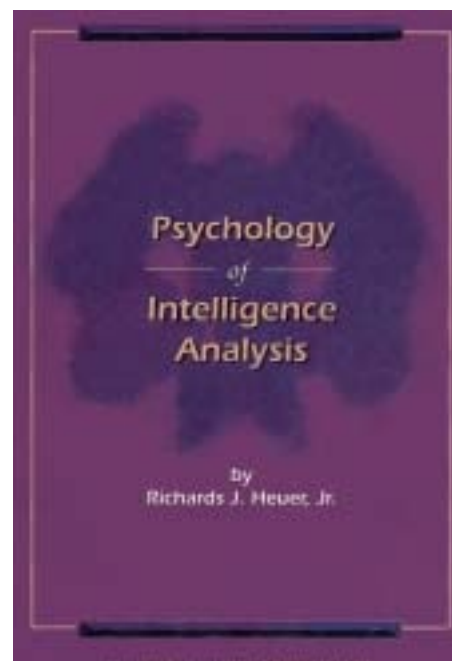
Tekortkomingen in de analyse leiden niet alleen tot het onvoldoende benutten en verkeerd interpreteren van aanwezige informatie. Juist omdat analyse een centrale rol inneemt in de inlichtingencyclus ontstaat er al snel een vicieuze cirkel, of liever gezegd een negatieve spiraal die ook de kwaliteit van alle andere deelprocessen binnen de inlichtingencyclus ondermijnt. Verwervende middelen worden niet, onvoldoende, of in de verkeerde richting, met de verkeerde intensiteit op de verkeerde tijd en plaats ingezet. Informatie wordt niet, te laat, of met de verkeerde toonzetting doorgegeven. Bestaande vooroordelen worden ten onrechte versterkt, in plaats van stelselmatig te worden geverifieerd en/of gefalsificeerd.

Uiteindelijk kan dit tevens leiden tot verkeerde waarnemingen en beslissingen van bewindslieden en commandanten met soms zeer verstrekkende gevolgen, terwijl dit wellicht had kunnen worden voorkomen als er beter aan bepaalde analyse-randvoorwaarden was voldaan.

Een van die randvoorwaarden betreft aanwezige kennis en zelfreflectief vermogen met betrekking tot cognitieve valkuilen binnen het inlichtingenanalyseproces. Ook kennis, inzicht en vaardigheden met betrekking tot methoden en technieken om dergelijke valkuilen te voorkomen, zijn van groot belang.

De kennis op dit gebied is tamelijk fragmentarisch en algemeen, en is er nog veel braakliggend terrein dat nader dient te worden onderzocht. Zeker als het gaat om studies die inzichten uit vergelijkbare disciplines en werkterreinen op overtuigende wijze combineren met specifieke onderdelen van het werk van analisten binnen inlichtingendiensten zoals CIA, DIA, AIVD en MIVD zijn dergelijke studies opvallend schaars.

Mede tegen dit licht bezien kan het in 1999 uitgebrachte *Psychology of Intelligence Analysis* van Richards Heuer zonder meer als een zeer opvallend, zo niet baanbrekend werk worden beschouwd.

Wie is Heuer?

Heuer studeerde eind jaren '40 filosofie. Tijdens de studie ontstond zijn fascinatie voor de fundamentele vraag, Wat is waarheid en hoe kunnen we de waarheid ontdekken? In 1951 werd Heuer gerekruteerd door de CIA. De net opgerichte CIA werd in die periode vanwege de snel toenemende inlichtingenbehoeften vanwege de Koude Oorlog, en toen in het bijzonder de Sovjetrussische dreiging in Europa en de Korea Oorlog, fors uitgebreid.

Heuer is 24 jaar werkzaam geweest in human intelligence bij het *Directorate of Operations* van de CIA op het hoofdkwartier in Langley, Virginia. In 1975 stapte Heuer over naar het *Directorate of Intelligence* waar hij tot zijn pensioen in 1979 zou blijven. Na zijn pensionering werd Heuer bij de CIA hoofd van een eenheid die zich bezighield met methodologische vraagstukken. Als onderdeel van deze functie schreef Heuer tussen 1978 en 1986 verschillende binnen de inlichtingenwereld (en na declassificering eveneens voor een breder publiek van inlichtingspecialisten) zeer prikkelende en waardevolle artikelen. Het merendeel daarvan verscheen in het CIA vakblad *Studies of Intelligence*. Sinds enkele jaren zijn de gedeclasseerde versies van artikelen uit dit doorgaans

(contra) inlichtingenanalyse

excellente blad ook toegankelijk via internet. Ook in het door H. Bradford Westerfield geredigeerde *Inside CIA's Private World: Declassified Articles from the Agency's Internal Journal, 1955-1992*, ed. verscheen een bijdrage van Heuer (New Haven, CT: Yale University Press, 1995). Na zijn werkzaamheden als hoofd van de methodologie unit van de politieke analyse afdeling van het Directoraat voor Inlichtingen van de CIA werd Heuer consultant bij het *Defence Security Service's Security Research Center* in Monterey, Californië.

Heuer's fascinatie voor zoektochten naar de waarheid en het proberen te ontmaskeren van schijnwaarheden, misleiding en vele soorten van noise werd met name door twee soorten ervaringen getekend. In de eerste plaats de sociaal-wetenschappelijke metho-

den en technieken die hij aanleerde tijdens de studie Internationale Betrekkingen aan de Universiteit van Californië. In de tweede plaats de vermaarde affaire omtrent KGB-overloper Yoeri Nosenko, waarbij Heuer als assistent betrokken is geweest. Deze twee invloeden waren van groot belang voor Heuer's denken over cognitieve valkuilen in het inlichtenwerk, en over remedies daartegen om tot kwalitatief zo hoogwaardig mogelijke contra-inlichtingenanalyses te komen.

Heuer beschouwt inlichtingenanalyse als een (doorlopend) proces en als een verzameling van specifieke deels onbewust, deels bewust, gehanteerde technieken. Daarnaast gaat hij er, in tegenstelling tot sommige andere onderzoekers op dit terrein, vanuit dat analyse niet alleen een resultaat is van cognitie(s) en de psyche van de individuele analist, maar op zichzelf ook als een cognitief proces dient te worden beschouwd.

Inlichtingenanalyse wordt, met andere woorden, door Heuer als een proces beschouwd waarbij, "Information is compared and collated with other data, and conclusions that also incorporate the memory and judgment of the intelligence analyst are derived from it." Impliciet blijkt uit Heuer's werk dat hij er daarbij vanuit gaat dat het zwaartepunt in de praktijk van inlichtingenanalyse doorgaans ligt op intern concept-gestuurde activiteiten en niet zozeer op data-gestuurde activiteiten.

Verregaande implicaties

De bovengenoemde inzichten hebben verregaande implicaties wanneer het gaat om toepas-

singsgerichte studies en opleidingen die erop gericht zijn om de kwaliteit van inlichtingenanalyse te bewaken en te verbeteren. Het impliceert dat er continu gestreefd moet worden naar meer kennis van:

- De verhouding en samenhang tussen conceptgedreven en data-gedreven activiteiten van analisten en de inhoud en aard van deze concepten en data;
- De (veelal zelf aangeleerde) methoden en technieken waarmee analisten werken;
- Cognitieve valkuilen die daarbij om de hoek komen kijken;
- De psyche van de analisten, inclusief hun vermogen tot zelfreflectie;
- Kritieke variabelen (zoals de organisationele en culturele omgeving, tijdsdruk, geheimhouding, omgaan met misleiding, ervaren risico's verbonden aan een te late of verkeerde beoordeling, *intelligence to please*-beïnvloedingen) die op de bovengenoemde factoren van invloed zijn;
- Methoden en technieken om de kwaliteit van de inlichtingenanalyseprocessen te bewaken en te verbeteren;
- Het leervermogen van de betreffende analisten, hun management en inlichtingenorganisatie.

In het volgende nummer van INGELICHT gaan we dieper in op de werking van Heuer's theorieën en de impact daarvan op de inlichtingencyclus.●

GROETEN UIT BAGHLAN

Zicht op Pol-e Khomri met in het midden het Nederlandse kamp in aanbouw

Zoals bekend heeft de Nederlandse regering in augustus 2004 besloten dat er een Nederlands Provinciaal Reconstructie Team (PRT) uitgezonden wordt naar de noord-Afghaanse provincie Baghlan. Sinds eind augustus is er dan ook een Nederlandse basis in de provinciehoofdstad Pol-e Khomri (PeK).

De voornaamste taak van het PRT is de Afghaanse overheid te ondersteunen bij de wederopbouw van Afghanistan. Een taak die, gezien de vele jaren oorlog in het land, ook hard nodig is. Het Nederlandse PRT in de provincie Baghlan staat er overigens niet alleen voor. Andere landen, waaronder Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, hebben in de andere provincies ook PRT's gestationeerd.

Het Nederlandse PRT, dat ongeveer 150 personen sterk is, bestaat voor 60% uit luchtmachtpersoneel van de Geleide WapenGroep De Peel, en voor 40% uit personeel afkomstig van andere krijgsmachtdelen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan de KMar, die met twee personen de Brigade Pol-e Khomri bemant, maar ook aan een groot contingent van de landmacht dat zorg draagt voor Force Protection. Zoals bekend is er vanuit de MIVD ook een kleine inbreng.

FNIC

Deze kleine inbreng bestaat uit de zogenaamde *Forward National Intelligence Cell* (FNIC). Sinds de aankomst in het operatiegebied is de FNIC actief, waarbij inmiddels wel een aantal malen van locatie werd gewisseld. Zo was het eerste FNIC gelokaliseerd aan een eettafel in de messtent. Het tweede FNIC had, enige dagen later, al wel een eigen werkplek. Althans, een leeg goederenpallet dat vakkundig omgebouwd werd tot een kantoorruimte. Na de verhuizing van de tijdelijke locatie in de stad naar het interim-kamp bij de rivier werd het derde FNIC opgezet in een eigen boogtent. Eind november vond de verhuizing plaats vinden naar een vaste locatie in een

Boven: Drukdrukruk. FNIC en secretaresse in het zelfgemaakt bureau

Links: Een hoofdverkeersweg 'in redelijke staat'

Links: Tank op berg-rug

Onder: Lokale slager (in ruststand)

portocabin. Dit zal het einde betekenen van het boogtent-tijdperk voor de werklocaties.

Het was met name in de eerste weken hard aanpoten voor het personeel. De advanced party waar men deel van uitmaakte, omvatte ongeveer dertig mensen die naast de eigen werkzaamheden natuurlijk ook meehielpen bij de opbouw van het kamp en het dagelijks meedraaien van wachtdiensten. Deze

periode kenmerkte zich verder door primitieve leefomstandigheden, eten van noodrantsoenen, hoge temperaturen (regelmatig boven de 50 graden), veel stof -en een prima onderlinge sfeer.

Via de INGELICHT willen wij iedereen in het Haagse bedanken voor de prettige samenwerking en de goede ondersteuning voorafgaand en tijdens onze missie.

Daarnaast wensen wij iedereen een voorspoedig 2005.●